

مدیریت ورزشی - پاییز ۱۳۹۲
دوره ۵، شماره ۳-ص ص: ۱۵۹-۱۳۷
تاریخ دریافت: ۹۰/۰۹/۲۳
تاریخ تصویب: ۹۱/۰۳/۳۰

به کارگیری روش تحلیلی سلسله مراتبی (AHP) در اولویت بندی موانع رشد اخلاق حرفه‌ای در رسانه‌های ورزشی

۱. محمد سلطان حسینی - ۲. مهدی سلیمی^۱ - ۳. حمید قاسمی - ۴. سمانه ترکیان ولاشانی
۱. استادیار دانشگاه اصفهان، ۲. دانشجوی دکتری دانشگاه تهران، ۳. استادیار دانشگاه پیام نور، ۴. کارشناس ارشد دانشگاه
اصفهان

چکیده

هدف از پژوهش حاضر به کارگیری روش تحلیل سلسله‌مراتبی (AHP) در رتبه‌بندی موانع رشد اخلاق حرفه‌ای در رسانه‌های ورزشی بود. با این هدف در اولین مرحله به‌واسطه مطالعات کتابخانه‌ای، جست‌وجو در سایت‌های علمی معتبر و در نهایت مصاحبه با کارشناسان برجسته حیطه رسانه‌های ورزشی، به شناسایی موانع موجود پرداخته شد. پس از شناسایی موانع، با هدف رتبه‌بندی آنها درخت سلسله‌مراتبی تشکیل و براساس آن پرسشنامه AHP شامل ۵۷ مقایسه زوجی موانع (معیارها) طراحی شد و در اختیار ۳۵ نفر از خبرگان که جامعه آماری پژوهش را تشکیل می‌دادند، قرار گرفت. پس از حصول داده‌های اولیه مستخرج از پرسشنامه‌ها به تشکیل ماتریس‌های مقایسه زوجی برای معیارها در سطوح مختلف پرداخته شد و براساس روش مجموع سطری وزن‌های نسبی هر یک از موانع در زیرمعیار مربوط به خود محاسبه و براساس آنها رتبه‌بندی شدند. در گام بعد، با ضرب کردن اوزان نسبی در وزن‌های نسبی معیارهای مربوط در سطوح بالاتر، وزن سطحی هر یک از موانع نیز به‌دست آمد. براساس نتایج، در سطح دوم موانع سازمانی با وزن سطحی ۰/۴۲، در سطح سوم موانع مرتبط با کارکنان با وزن سطحی ۰/۲۵۷، در سطح چهارم فقدان تحصیلات و تخصص کافی در زمینه ورزش و رسانه در بین مدیران رسانه‌های ورزشی با وزن سطحی ۰/۰۹۸ و در نهایت در سطح پنجم، جابه‌جا شدن و رنگ عوض کردن ارزش‌ها با وزن سطحی ۰/۰۲۲، به‌عنوان بااهمیت‌ترین موانع شناخته شدند.

واژه‌های کلیدی

رسانه‌های ورزشی، اخلاق، اخلاق حرفه‌ای، اولویت‌بندی موانع رشد، روش تحلیل سلسله‌مراتبی.

مقدمه

ورزش پدیده‌ای است که غالب مردم به آن گرایش دارند. چه خود در میدان‌های ورزشی به صورت حرفه‌ای یا آماتور باشند و چه تماشاگر لحظه‌های ناب آن در میدان‌های ورزشی محلی، ملی یا بین‌المللی. با افزایش محبوبیت ورزش در جامعه، رسانه‌های گروهی هم توجه بیشتری به آن نشان دادند و به افزایش این محبوبیت کمک می‌کنند. رونق رسانه‌های گروهی ورزشی همچنین موجبات افزایش مطالعات علمی را در این حوزه فراهم آورد. مطالعه در زمینه ورزش و رسانه‌ها در دو دهه گذشته به موضوع جذابی تبدیل شده است (۱۴).

رسانه‌ها در کنار نقش‌های مثبت و مهمی که در امر ورزش دارند، در صورت استفاده نامناسب از آنها می‌توانند نقشی مخرب و منفی نیز داشته باشند. چنانچه رسانه‌های گروهی اخبار کذب، غیرواقعی و شایعات چالش‌برانگیز منتشر کند، به آشوب و بی‌نظمی در بین مدیران، ورزشکاران، علاقه‌مندان به ورزش و مردم منجر می‌شود. با شروع بحث‌های حاشیه‌ای و تعارض در بین گروه‌های یادشده نگاه‌ها و برداشتها از مباحث اصلی و علمی دور می‌شوند و در مجموع انتقاد و تعریف و تمجید نابجا و غیرعادلانه، مانع توسعه مطلوب ورزش می‌شود (۱۴). نتایج پژوهشی در مورد درگیری‌های حواشی مسابقات فوتبال نشان داد تبلیغات و تحریکات رسانه‌ای، ترویج رنگ‌شناسی به جای قدرشناسی، عمومی‌سازی مسائل خصوصی زندگی بازیکنان و بت ساختن آنها، یکی از مهم‌ترین عوامل بروز ناآرامی‌ها و آشوب‌های درون و برون ورزشگاهی قلمداد شده است (۱۰). در صنعت ارتباطات، هیچ چیز مهم‌تر از جلب اعتماد مخاطبان و ایجاد اعتماد نسبت به رسانه‌ها نیست. اگر سازمان‌ها و مؤسسات ارائه‌کننده اطلاعات فاقد باورپذیری باشند، یا نتوانند اعتماد توده مردم را به دست آورند، تداوم فعالیتشان با دشواری مواجه خواهد شد (۱۸). علاوه بر اعتمادسازی، مسائل دیگری نیز مطرحند که توجه به اخلاق در رسانه‌ها با اخلاقیات ویژه رسانه‌ها را جدیت می‌بخشد. توجه به لوازم و تبعات موادی که در رسانه‌ها عرضه می‌شوند (خشونت و جرم)، ایجاد فضای پر از تفاهم میان کارشناسان و صاحب‌نظران و نیز کارگزاران و مردم، همچنین رعایت برخی حریم‌ها (مانند حریم حقوق فردی و شأن و منزلت افراد) هیچ یک بدون اخلاق، قابل تحقق نیستند، حتی اگر قوانین رسانه‌ها به اندازه کافی گویا باشند. رعایت برخی اصول اخلاقی توسط رسانه‌ها همچنان ضرورت دارد (۷). اخلاق حرفه‌ای مجموعه استانداردها و قواعدی است که بر نحوه رفتار تمام اعضای یک حرفه اعمال می‌شود (۲۱). اخلاق رسانه‌ای شاخه‌ای جدید ولی مهم از اخلاق حرفه‌ای است (۷).

اوتس و پالی^۱ (۲۰۰۷) در مقاله‌ای با عنوان «روزنامه‌نگاری ورزشی به‌عنوان گفتمان اخلاقی» بیان داشتند که نباید از ورزش به‌عنوان یک پدیده پوشالی که اخلاق را بازیچه قرار می‌دهد، استفاده کرد و در مقابل باید از کارهای مهمی که در زمینه اخلاق ورزشی صورت می‌گیرد، حمایت کرد (۲۷).

توجه به اخلاق رسانه‌ها نسبت به اخلاق در دیگر حرفه‌ها اهمیت بیشتری دارد چرا که حرفه‌های دیگر، برد محدودی دارند و اعمال غیراخلاقی در آنها به افراد و صنوف دیگر به‌راحتی سرایت پیدا نمی‌کند، ولی رسانه‌ها واسطه میان مردم هستند و بخش زیادی از وقت آنها را به خود اختصاص می‌دهند (۷). پرداختن به اخلاق در حوزه اخلاق رسانه‌های ورزشی از آنجا دارای اهمیت است که فضای کنونی رسانه‌های کشور به سمت تخصصی شدن سوق پیدا کرده است (۲). واقعیت این است که مدیرانی که دغدغه اخلاقی دارند در روند اخلاقی‌سازی سازمان با معضلات گوناگونی روبرو می‌شوند. برخی از آنها از نواح عوامل بازدارنده‌اند. قاسمی (۱۳۸۶) در پژوهشی با هدف بررسی نقش رسانه‌های گروهی ورزشی در توسعه ورزش کشور به این نتیجه دست یافت که بین وضع موجود اخلاق در رسانه‌های ورزشی با وضع مطلوب آن تفاوت معناداری وجود دارد (۱۵).

سانگیک^۲ (۲۰۰۹) به این نتیجه رسیدی که راهکارهای مؤثر روابط عمومی ورزش از جمله اهدای هدیه به روزنامه‌نگاران، دعوت به ناهار و عصرانه، بر نوشته‌های گزارشگران ورزشی تا اندازه‌ای تأثیر می‌گذارد (۳۱). هاردین و ژونگ^۳ (۲۰۱۰) به این نتیجه رسیدند گزارشگرانی که در سطح محلی به پوشش اخبار ورزشی می‌پردازند، در مقابل گسترش اخلاق حرفه‌ای نسبت به گزارشگرانی که در سطوح ملی و بالاتر فعالیت می‌کنند، بیشتر مقاومت می‌کنند. همچنین گزارشگرانی که ورزش حرفه‌ای و رقابتی را پوشش می‌دهند، به مسائل اخلاقی پای‌بندترند (۲۴).

هاردین^۴ و همکاران (۲۰۰۵) نیز در پژوهشی با عنوان «رابطه بین اخلاق گزارشگران و نگرش آنها نسبت به حرفه خود» به بررسی باورها و نگرش‌های خبرنگاران ورزشی نسبت به اصول اخلاقی و حرفه‌ای و همچنین چگونگی ارتباط بین اخلاق و عملکرد روزنامه‌نگاران ورزشی پرداختند. نتایج این پژوهش نشان داد که خبرنگاران

1 . Oates and Pauly

2 . Sungick, M.

3 . Hardin and Zhong

4 . Hardin

تمایل به استفاده از بلیت رایگان، قمار و دوستی با منابع خبری خود دارند (۲۵). نتایج پژوهش گریسن و سالن^۱ (۱۹۹۴) نیز نشان می‌دهد روزنامه‌نگارانی که تجربه‌ای کمتر از ۲۰ سال دارند و همچنین تحصیلات خود را در این زمینه گذرانده‌اند، به اصول حرفه‌ای شغل خود پای‌بندترند. نتایج این پژوهش نشان داد که روزنامه‌نگاران ورزشی با نوشتن کدهای اخلاقی موافق هستند (۲۳).

هدف از پژوهش حاضر، شناسایی و اولویت‌بندی موانع رشد اخلاق حرفه‌ای در رسانه‌های ورزشی بود که اولویت‌بندی موانع در آن برپایه مدل تحلیل سلسله‌مراتبی^۲ (AHP) بنا نهاده شده است. فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی در سال ۱۹۸۰ توسط ساتی^۳ به‌عنوان یک ابزار آنالیز گسترده برای مدل‌سازی مسائلی مانند موضوعات سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و علوم تربیتی مطرح شد و بر پایه مقایسه زوجی ارزش‌های دسته‌ای از موضوعات پایه‌گذاری شد (۲۹). این فرایند به ما کمک می‌کند تا بتوانیم تصمیمات مناسب برای موضوعات پیچیده را با ساده کردن و هدایت مراحل تصمیم‌گیری اتخاذ کنیم. روش AHP با نظم بخشیدن به فرایند تفکر گروهی، ساختار مؤثری برای تصمیم‌گیری ایجاد می‌کند. تخصیص منابع عددی به متغیرهای مسئله، به تصمیم‌گیرندگان کمک می‌کند تا الگوی مناسب تفکر را برای رسیدن به نتیجه دارا باشند (۱).

وفایی (۱۳۸۶) (۲۰) در رساله دوره دکتری خود روش‌های متفاوت^۴ MCDM (روش‌های تصمیم‌گیری چندمعیاره) را براساس سیزده شاخص مؤثر (از جمله این شاخص‌ها به توانایی حل مسئله در دنیای واقعی، قابلیت اعتماد به نتایج، مفید بودن نتایج برای تصمیم‌گیرنده، توانایی به‌کارگیری در تصمیم‌گیری گروهی، توانایی پیش‌بینی گزینه برتر، رتبه‌بندی کامل گزینه‌ها و ... می‌توان اشاره کرد) ارزیابی کرد. نتایج نهایی پژوهش وی نشان داد که روش AHP در میان ۲۰ روش مورد بررسی و براساس برآیند شاخص‌ها، بهترین روش برای رتبه‌بندی گزینه‌های یک مسئله به‌شمار می‌آید.

سعدی و همکاران (۱۳۸۷) با استفاده از روش تحلیل سلسله‌مراتبی به اولویت‌بندی نظام برتر ترویج در حفاظت آب، خاک و پوشش گیاهی پرداختند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه مقایسه زوجی AHP و جامعه

1 . Garrisone and Salwen

2 . Analytical Hierarchy Process

3 . Saaty

4 . Multiple Criteria Decision Making

آماري پژوهش آنها شامل ۵۸ نفر از کارشناسان منابع طبیعی استان مرکزی بود (۱۳). لودویچ^۱ و همکاران (۲۰۱۱) با استفاده از فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی و همچنین تکنیک دلفی^۲ به ارزیابی پیچیدگی پروژه پرداختند. چهار معیار اصلی آنها برای اولویت‌بندی شامل اندازه، برهمبستگی، گوناگونی و عناصر بافت پروژه بود و هدف آنها، کمک به تصمیم‌گیری مدیرانی بود که در شرایط متفاوت با چندین پروژه روبه‌رو هستند (۲۶). استین و نوریتا^۳ (۲۰۰۹) نیز این روش را در سنجش میزان اهمیت عواقب و پیامدهای تشنج‌های اخلاقی به‌کار بردند. آنها با استفاده از این روش و داده‌های تجربی و براساس میزان اهمیت نتایج، سه استدلال اخلاقی شناخته‌شده را اولویت‌بندی کردند (۲۲).

اولویت‌بندی موانع رشد اخلاق حرفه‌ای در پژوهش حاضر به مدیران و دست‌اندرکاران رسانه‌های ورزشی کمک می‌کند تا بدون شتابزدگی و براساس تصمیم‌گیری گروهی برای رفع موانع شناسایی‌شده به‌صورت کوتاه‌مدت و بلندمدت برنامه‌ریزی کنند و با رعایت اولویت‌های مطرح‌شده از اتلاف هزینه‌های مادی و معنوی که گاهی در بخش‌های مختلف ورزشی دیده می‌شود، جلوگیری کنند. پیش‌فرض تحقیق حاضر این نیست که رسانه‌های ورزشی رشد اخلاقی مطلوبی ندارند بلکه مسئله ما جست‌وجو و تبیین عواملی است که می‌توانند پتانسیل‌های بالقوه موجود در این مقوله را بالفعل سازند.

روش تحقیق

پژوهش حاضر به لحاظ هدف، کاربردی و به لحاظ روش، تحلیلی - توصیفی است. روش انجام پژوهش را می‌توان در سه بخش کلی خلاصه کرد. در اولین مرحله به شناسایی موانع رشد اخلاق حرفه‌ای در رسانه‌های ورزشی پرداخته می‌شود. در مرحله دوم، وزن نسبی هریک از موانع (معیارها و شاخص‌های درخت تحلیل سلسله‌مراتبی) با استفاده از روش AHP تعیین و در مرحله نهایی نیز در شاخه خود و همچنین به‌صورت کلی اولویت‌بندی می‌شوند.

1 . Ludovic, V. Marle, F and Bocquet, J.

2 . Delphi Technique

3 . Eric, W, Stein and Norita Ahmad

ابزار پژوهش

با جست‌وجو در مقالات و کتاب‌های معتبر علمی و مصاحبه با صاحب‌نظران، استادان برجسته مدیریت ورزشی و آشنا به حیطه رسانه‌های ورزشی، به جمع‌آوری اطلاعات و تشکیل ساختار مناسب از موانع رشد اخلاق حرفه‌ای در رسانه‌های ورزشی پرداخته شد که براساس آنها درخت سلسله‌مراتبی (شکل ۱) ترسیم شد. سپس باتوجه به درخت ترسیم‌شده و به‌صورت مقایسه زوجی موانع (معیارها)، پرسشنامه‌ای طراحی شد که شامل ۵۷ مقایسه (به‌منظور مقایسه معیارها و زیرمعیارها) بود. باتوجه به اینکه موانع پرسشنامه توسط کارشناسان آگاه تعیین و تأیید شدند، پرسشنامه به لحاظ محتوا از روایی قابل قبولی برخوردار است. همان‌طور که قبلاً ذکر شد، به‌منظور اولویت‌بندی گزینه‌های یک مسئله، روش AHP معتبرترین روش از میان روش‌های موجود MCDM است (۲۰). همچنین استفاده از پرسشنامه طراحی‌شده براساس مقایسات زوجی، از مؤثرترین و معتبرترین روش‌های جمع‌آوری داده‌ها در این روش است (۱).

جامعه آماری

جامعه آماری این پژوهش افراد خبره‌ای بودند که لااقل یکی از ویژگی‌های زیر را دارا بودند:

اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها در رشته مدیریت ورزشی و آگاه به حیطه پژوهش؛ مدیران بخش ورزش در شبکه‌های تلویزیونی و رادیویی؛ مدیر مسئولان روزنامه‌های ورزشی؛ خبرنگاران و گزارشگران با سابقه در رسانه‌های مختلف؛ مدیران ورزشی آگاه به حیطه پژوهش اعم از مدیران اجرایی فدراسیون‌ها و مدیران باشگاه‌ها. از این رو ۳۵ نفر از این خبرگان شناسایی و پرسشنامه طراحی‌شده به‌صورت حضوری با پست الکترونیک در اختیار آنها قرار گرفت. به دلایل مختلف ۵ پرسشنامه بدون پاسخ باقی ماند و در نهایت ۳۰ پرسشنامه جمع‌آوری شد که نرخ بازگشتی برابر ۸۶ درصد شد. شایان ذکر است که از ۳۰ پرسشنامه بازگشتی، ۴ پرسشنامه دارای نرخ ناسازگاری^۱ (I.R.) بالای ۰/۱ بودند که پس از ارجاع مجدد، اصلاح شدند.

1. Inconsistency Ratio

نتایج و یافته‌های تحقیق

پس از گردآوری داده‌ها و شناسایی موانع، درخت سلسله مراتب به صورت شکل ۱ ترسیم شد.

F-O: هدف نهایی (اولویت بندی موانع رشد اخلاق حرفه‌ای در رسانه‌های ورزشی)

A: موانع مربوط به نیروی انسانی

A1: موانع مرتبط با کارکنان (فقدان انگیزش، ضرورت‌های شغلی و تحصیلات مناسب و مرتبط با رسانه و ...)

A2: موانع مرتبط با مدیران (فقدان انگیزش، عملکرد مناسب مدیران پیرامون اخلاق حرفه‌ای)

A11: فقدان انگیزش در کارکنان جهت رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای

A12: نارضایتی شغلی کارکنان (فقدان امنیت شغلی، وجود فساد اداری و ...)

A13: فقدان تحصیلات و تخصص کافی در زمینه رسانه و ورزش در بین کارکنان رسانه های ورزشی

A14: ضرورت های شغلی (مواردی نظیر تازگی و جذاب بودن مطالب، جذب مخاطب و ...)

A21: فقدان نگرش راهبردی به اخلاق حرفه‌ای از سوی مدیران

A22: تحویلی نگرش مدیران (مسائل اخلاقی را در سایه مسائل حرفه ای قرار دادن)

A23: فقدان تحصیلات و تخصص کافی در زمینه ورزش و رسانه در بین مدیران

B: موانع سازمانی (موانعی که به واسطه سازمان ایجاد می گردند، نظیر فقدان آموزش، منشور اخلاقی و ...)

B1: فقدان نظام جامع و اخلاقی استخدام در رسانه ها

B2: فقدان نظام جامع و اخلاقی پرداخت حقوق و مزایا

B3: موانع آموزشی سازمان (فقدان آموزش کافی پیرامون مسائل اخلاق حرفه ای)

B4: فقدان منشور اخلاقی چند وجهی در سازمان

B5: موانع فیزیکی و روانی محیط کار

B6: فقدان نظام جامع و اخلاقی نظارت بر عملکرد رسانه های ورزشی

C: موانع محیطی (موانع موجود در جامعه و نیز جو حاکم بر ورزش)

C1: محیط داخلی (جو حاکم بر ورزش)

C2: محیط خارجی (مسائل فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی جامعه)

C11: فقدان نظام جامع اطلاع رسانی در ورزش

C12: عدم حرفه ای گزایی جامعه ورزش حرفه ای در برخورد با رسانه ها

C13: وابستگی ورزش به دولت و عدم خصوصی سازی باشگاه های حرفه ای

C14: وجود سرمایه های مالی سرگردان و هنگفت در ورزش

C21: موانع اقتصادی در جامعه

C22: موانع حقوقی و قانونی در جامعه

C23: موانع فرهنگی و اجتماعی در جامعه

C211: وابستگی رسانه ها به بودجه های دولتی

C212: وجود فاصله طبقاتی به لحاظ اقتصادی بین ورزشکاران با دیگر اقشار جامعه

C213: فقر اقتصادی در جامعه

C214: در اولویت قرار گرفتن مسایل اقتصادی نسبت به ملاحظات اخلاقی

C215: بی ثباتی و ناامنی اقتصادی در وضعیت جامعه

C221: ضعف در اجرای قوانین اجتماعی

C222: عدم قاطعیت در برخورد با متخلفین به هنگام نقض قوانین اجتماعی

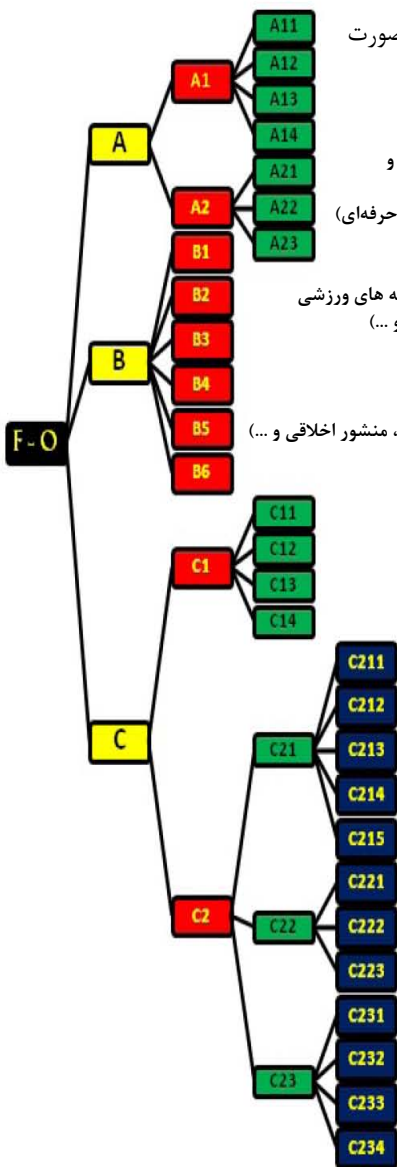
C223: عدم پوشش بسیاری از تخلفات اخلاقی به وسیله قانون

C231: خوگرفتن به مخالفت کردن به جای مشارکت کردن

C232: فهم نادرست از مذهب در جامعه

C233: جا به جا شدن و رنگ عوض کردن ارزش ها

C234: مقطع گرایی مردم در جامعه (در نظر گرفتن منافع آنی)

شکل ۱ - نمایش درخت تحلیلی سلسله‌مراتبی با هدف اولویت‌بندی موانع رشد اخلاق حرفه‌ای در رسانه‌های ورزشی

پس از ترسیم درخت تحلیل سلسله مراتبی و براساس آن، ماتریس‌های مقایسه زوجی به ترتیب تشکیل می‌شوند که ارزش‌های آنها نسبت به اهمیت عوامل از شماره ۱ تا ۹ است (۵). از این رو در اولین گام، ماتریس معیارهای اصلی را در سطح دوم درخت تشکیل می‌دهد که به صورت زیر نمایش داده می‌شود.

$$A = \begin{pmatrix} 1 & 1 & 1/5 \\ 1 & 1 & 2 \\ 0/166 & 0/5 & 1 \end{pmatrix} \begin{array}{l} \leftarrow A : \text{موانع نیروی انسانی} \\ \leftarrow B : \text{موانع سازمانی} \\ \leftarrow C : \text{موانع محیطی} \end{array}$$

ارزش‌های ماتریس، مستخرج از پرسشنامه‌هاست و براساس جدول ۱ تعریف می‌گردند. در گام بعد باید به محاسبه وزن نسبی هر یک از معیارها پرداخته شود. چهار روش کلی برای محاسبه وزن شاخص‌ها موجود است (۱۶):

۱. روش حداقل مربعات (Least Squares Method)

۲. روش حداقل مربعات لگاریتمی (Logarithmic Least Squares Method)

۳. روش بردار ویژه (Eigenvector Method)

۴. روش‌های تقریبی (Approximation Method)

سه روش اول محاسبات پیچیده‌ای دارد و وزن‌های نسبی را به طور کاملاً دقیق بیان می‌کنند. مجموعه روش‌های چهارم که محاسبات آنها پیچیدگی چندانی ندارند، در عین حال که وزن‌های نسبی را به طور دقیق در اختیار قرار نمی‌دهند (اختلاف جزئی در محاسبه وزن‌ها با سه روش اول دارند) اولویت‌بندی شاخص‌ها را به طور صحیح بیان می‌کنند. از این رو این روش‌ها برای پژوهش‌هایی کاربرد دارند که هدف اصلی آنها محاسبه وزن‌های دقیق شاخص‌ها نباشد.

به منظور محاسبه وزن‌های نسبی ماتریس ذکر شده از روش‌های سوم و چهارم استفاده نموده و نتایج مقایسه می‌گردند.

روش بردار ویژه

در این روش برای محاسبه W_i ها (وزن‌ها)، طبق مراحل زیر عمل می‌شود:

۱. دترمینان ماتریس $(A - \lambda I)$ پس از محاسبه برابر صفر قرار داده شده و مقادیر λ تعیین شود.

۲. بزرگ‌ترین λ را λ_{max} می‌نامیم و آن را در رابطه $(A - \lambda_{max} I) \times W = 0$ قرار می‌دهیم و با استفاده از

آن، مقادیر W_i ها محاسبه می‌شود.

قضیه: برای یک ماتریس مثبت و معکوس مانند ماتریس‌های مقایسه زوجی، بردار ویژه را می‌توان از رابطه

زیر محاسبه کرد:

$$W = \lim_k \frac{A^k \cdot e}{e^T \cdot A^k \cdot e} \text{ که در آن } e^T = (1 \text{ و } 1 \text{ و } \dots \text{ و } 1 \text{ و } 1) \text{ و } e = \begin{matrix} n & n \\ \alpha_{ij} \end{matrix}$$

حاصل $\frac{A^k \cdot e}{e^T \cdot A^k \cdot e}$ عبارت است از اینکه ماتریس A را به توان K برسانیم. آنگاه سطرها را با هم جمع کرده

تا یک بردار ستونی به دست آید و در نهایت بردار حاصل را نرمالیزه کنیم. هرچه توان A بیشتر شود، مقادیر W به مقدار حدی نزدیک و نزدیک‌تر می‌شوند. چنانچه اختلاف ماتریس A^k و A^{k-1} قابل چشم‌پوشی شود، محاسبات متوقف شده و وزن‌ها نزدیک‌تر می‌شوند. چنانچه اختلاف ماتریس و قابل چشم‌پوشی شود، محاسبات متوقف شده و وزن‌ها شناسایی می‌شوند. براساس قضیه یادشده برای حل ماتریس معیارهای اصلی پژوهش و محاسبه وزن هریک از آنها این‌گونه عمل می‌شود:

$$\text{الف) } IF : K = 1 \rightarrow W^1 = 0.3623, 0.4141, 0.2236 \text{ (ب) } IF : K = 2 \rightarrow W^2 = 0.3700, 0.4069, 0.2229$$

$$\text{ج) } IF : K = 3 \rightarrow W^3 = 0.3700, 0.4067, 0.2232$$

با نگاهی به نتایج حاصل از مرحله ج و مقایسه آن با نتایج به دست آمده از مرحله ب، مشخص می‌شود که اگر بخواهیم وزن‌ها را تا سه رقم اعشار به دست آوریم، آنها کاملاً برابر خواهند شد. از این‌رو اگر از این پس به توان A اضافه کنیم و محاسبات را ادامه دهیم، نتایج حاصل تغییرات بسیار ناچیز و قابل چشم‌پوشی را دربر

خواهند داشت. وزن‌های نهایی ماتریس و اولویت‌بندی شاخص‌ها (موانع) براساس روش بردار ویژه در جدول ۲ آمده است.

جدول ۲ - وزن نسبی و رتبه‌بندی موانع اصلی (براساس روش بردار ویژه)

رتبه	وزن معیار (سه رقم اعشار)	معیار یا موانع اصلی
۲	۰/۳۷۰	نیروی انسانی
۱	۰/۴۰۷	سازمانی
۳	۰/۲۲۳	محیطی

روش‌های تقریبی

همان‌طور که ملاحظه می‌شود، در ساده‌ترین حالت به‌منظور محاسبه وزن‌های هریک از معیارها براساس یکی از سه روش ابتدایی حجم محاسباتی بسیار زیاد خواهد شد. حال آنکه هرچه تعداد معیارها در یک ماتریس افزایش یابد، حجم محاسبات نیز به‌طور چشمگیری افزایش خواهد یافت. روش‌های تقریبی روش‌های ساده‌تری برای محاسبه وزن‌ها هستند که از جمله آنها به روش‌های مجموع سطری، مجموع ستونی، میانگین حسابی و میانگین هندسی می‌توان اشاره کرد که با اختلاف اندکی وزن‌های ماتریس مورد نظر را در اختیار می‌گذارند. مراحل محاسبه وزن‌های ماتریس A براساس روش مجموع سطری در جدول ۳ آمده است.

جدول ۳ - تعیین وزن نسبی و اولویت‌بندی معیارها براساس روش مجموع سطری

معیارهای اصلی	مقایسه زوجی پارامترها			محاسبات		
	A	B	C	مجموع سطر	بردار وزن	رتبه
A: موانع نیروی انسانی	۱	۱	۱/۵	۳/۵	۰/۴۶	۲
B: موانع سازمانی	۱	۱	۲	۴	۰/۴۲	۱
C: موانع محیطی	۰/۶۶	۰/۵	۱	۲/۱۶	۰/۲۲	۳

در روش مجموع سطری، ابتدا مجموع عناصر هر سطر محاسبه می‌شود تا بردار ستونی جدیدی حاصل گردد (ستون مجموع سطر در جدول بالا)، سپس این بردار سلولی نرمالیزه می‌شود که همان بردار وزن مورد انتظار است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود، وزن‌های به‌دست‌آمده اختلاف اندکی با وزن‌های حاصل از روش بردار ویژه دارند، ولی در تعیین اولویت‌ها کاملاً دقیق عمل شده است. از آنجا که در پژوهش حاضر مقدار عددی وزن‌ها به‌طور دقیق مورد نظر نیست و هدف اصلی رتبه‌بندی معیارهاست، به‌منظور محاسبه ماتریس‌های مستخرج از روش‌های تقریبی، مبتنی بر روش مجموع سطری استفاده شده است.

محاسبه نرخ ناسازگاری ماتریس‌ها و تعیین مقبولیت آنها

در حالت کلی می‌توان گفت که میزان قابل قبولی ناسازگاری یک ماتریس به تصمیم‌گیرنده بستگی دارد، اما ساتی عدد ۰/۱ را به‌عنوان حد قابل قبول ارائه می‌دهد و معتقد است چنانچه میزان ناسازگاری سیستم بیشتر از ۰/۱ باشد، بهتر است در قضاوت‌ها تجدید نظر کنیم. براساس الگوریتم محاسبه نرخ ناسازگاری (۱۶، ۱۲) نرخ ناسازگاری ماتریس معیارهای اصلی برابر ۰/۰۰۷ به‌دست می‌آید که بسیار کمتر از ۰/۱ است. از این‌رو تمامی عناصر وزن مناسب و قابل قبولی دارند. نتیجه اینکه براساس محاسبات انجام‌پذیرفته و اطمینان از صحت آنها، تعیین شد که در میان موانع اصلی پیش روی رشد اخلاق حرفه‌ای در رسانه‌های ورزشی، موانع سازمانی در درجه اول، موانع انسانی در درجه دوم و موانع محیطی در درجه سوم ایفای نقش می‌کنند.

با نگاهی به درخت ترسیم‌شده در شکل ۱ می‌توان دریافت که به‌منظور تعیین وزن نسبی و اولویت‌بندی موانع در تمامی زیرگروه‌ها باید به تشکیل ۱۰ ماتریس دیگر برای زیرمجموعه‌های C, C1, C2, C21, C22, C23، A, B, C23، A1, A2، اقدام کرد که تمامی آنها در شکل ۲ ارائه شده است.

جدول ۱ - تعیین وزن نسبی و الویت بندی زیرمعیار اصلی موانع مربوط به نیروی انسانی					
I.R = ۰/۰۰	مقایسه زوجی پارامترها		محاسبات		
	پارامترها	A1	A2	مجموع سطر	اولویت پارامتر
A1	۱	۰/۴	۱/۴	۰/۲۸۵	۲
A2	۲/۵	۱	۳/۵	۰/۷۱۵	۱

شکل ۲ - مجموعه ماتریس‌های تشکیل شده برای زیرمجموعه‌های C, C1, C2, C21, C22, C23, A2, A1, A, B, C23

جدول ۲ - تعیین وزن نسبی و الویت بندی زیر شاخه های معیار موانع مربوط به مدیران

I.R = ۰/۱۰۰	مقایسه زوجی پارامترها			محاسبات		
	پارامترها	A21	A22	A23	مجموع سطر	بردار وزن
A21	۱	۱/۲۵	۰/۶۶	۲/۹۱	۰/۳۱۵	۲
A22	۰/۸	۱	۱	۲/۸	۰/۳۰۴	۳
A23	۱/۵	۱	۱	۳/۵	۰/۳۸۱	۱

جدول ۳ - تعیین وزن نسبی و الویت بندی زیر شاخه های معیار موانع مربوط به کارکنان

I.R = ۰/۱۰۰	مقایسه زوجی پارامترها				محاسبات		
	پارامترها	A11	A12	A13	A14	مجموع سطر	بردار وزن
A11	۱	۱	۰/۵	۱/۲۵	۲/۷۵	۰/۲۱۵	۳
A12	۱	۱	۰/۶۶	۱/۲۵	۳/۹۱	۰/۲۲۴	۲
A13	۲	۱/۵	۱	۲/۲۵	۶/۷۵	۰/۳۸۶	۱
A14	۰/۸	۰/۸	۰/۴۴	۱	۳/۰۴	۰/۱۷۵	۱

جدول ۴ - تعیین وزن نسبی و الویت بندی زیر معیارهای معیار اصلی موانع سازمانی

I.R = ۰/۱۰۰	مقایسه زوجی پارامترها						محاسبات		
	پارامترها	B1	B2	B3	B4	B5	B6	مجموع سطر	بردار وزن
B1	۱	۲	۰/۵	۰/۵	۲	۰/۴	۶/۴	۰/۱۳۷	۴
B2	۰/۵	۱	۰/۵	۰/۵	۲	۰/۵	۵	۰/۱۰۷	۵
B3	۲	۲	۱	۱	۳	۰/۴	۹/۴	۰/۲۰۱	۳
B4	۲	۲	۱	۱	۳	۰/۵	۹/۵	۰/۲۰۳	۲
B5	۰/۵	۰/۵	۰/۳۳	۰/۳۳	۱	۰/۲۸۵	۲/۹۴۵	۰/۰۶۳	۶
B6	۲/۵	۲	۲/۵	۲	۳/۵	۱	۱۳/۵	۰/۲۸۹	۱

جدول ۵ - تعیین وزن نسبی و الویت بندی زیر معیارهای معیار اصلی موانع محیطی

I.R = ۰/۱۰۰	مقایسه زوجی پارامترها		محاسبات		
	پارامترها	C1	C2	مجموع سطر	بردار وزن
C1	۱	۱	۲	۰/۵	۱/۵
C2	۱	۱	۲	۰/۵	۱/۵

ادامه شکل ۲ - مجموعه ماتریس های تشکیل شده برای زیر مجموعه های

A2, A1, A, B, C23, C22, C21, C2, C1, C

جدول ۶ - تعیین وزن نسبی و الویت بندی زیر شاخه های معیار موانع مربوط به محیط داخلی

I.R = ۰/۰۰	مقایسه زوجی پارامترها				محاسبات		
	C11	C12	C13	C14	مجموع سطر	بردار وزن	اولویت پارامتر
پارامترها							
C11	۱	۰/۴۴	۰/۵	۰/۲۸	۲/۲۲	۰/۱۱۰	۴
C12	۲/۲۵	۱	۰/۵	۰/۵	۴/۲۵	۰/۲۱۱	۳
C13	۲	۲	۱	۱/۵	۶/۵	۰/۳۲۳	۲
C14	۳/۵	۲	۰/۶۶	۱	۷/۱۶	۰/۳۵۶	۱

جدول ۷ - تعیین وزن نسبی و الویت بندی زیر شاخه های معیار موانع مربوط به محیط خارجی

I.R = ۰/۰۰	مقایسه زوجی پارامترها			محاسبات		
	C21	C22	C23	مجموع سطر	بردار وزن	اولویت پارامتر
پارامترها						
C21	۱	۰/۸	۰/۴۴	۲/۲۴	۰/۲۱۱	۳
C22	۱/۲۵	۱	۰/۴	۲/۶۵	۰/۲۴۹	۲
C23	۲/۲۵	۲/۵	۱	۵/۷۵	۰/۵۴۰	۱

جدول ۸ - تعیین وزن نسبی و الویت بندی زیر شاخه های جزئی در معیار موانع اقتصادی جامعه

I.R = ۰/۰۰	مقایسه زوجی پارامترها					محاسبات		
	C21 1	C21 2	C213	C214	C215	مجموع سطر	بردار وزن	اولویت پارامتر
پارامترها								
C211	۱	۰/۴	۱	۰/۳۳	۰/۶۶	۳/۳۹	۰/۱۱۸	۵
C212	۲/۵	۱	۲/۵	۱	۰/۶۶	۷/۶۶	۰/۲۶۶	۱
C213	۱	۰/۴	۱	۰/۶۶	۰/۶۶	۳/۷۲	۰/۱۲۹	۴
C214	۳	۱	۱/۵	۱	۱/۲۵	۷/۷۵	۰/۲۶۹	۲
C215	۱/۵	۱/۵	۱/۵	۰/۸	۱	۶/۳	۰/۲۱۸	۳

جدول ۹ - تعیین وزن نسبی و الویت بندی زیر شاخه های جزئی در معیار موانع حقوقی و قانونی جامعه

I.R = ۰/۰۰	مقایسه زوجی پارامترها			محاسبات		
	C221	C222	C223	مجموع سطر	بردار وزن	اولویت پارامتر
پارامترها						
C221	۱	۰/۶۶	۱	۲/۶۶	۰/۲۷۵	۲
C222	۱/۵	۱	۲	۴/۵	۰/۴۶۶	۱
C223	۱	۰/۵	۱	۲/۵	۰/۲۵۹	۳

جدول ۱۰ - تعیین وزن نسبی و الویت بندی زیر شاخه های جزئی در معیار موانع فرهنگی و اجتماعی جامعه

I.R = ۰/۰۰	مقایسه زوجی پارامترها				محاسبات		
	C231	C232	C233	C234	مجموع سطر	بردار وزن	اولویت پارامتر
پارامترها							
C231	۱	۱	۰/۴	۱	۳/۴	۰/۱۹۵	۴
C232	۱	۱	۱	۱	۴	۰/۲۳۰	۲
C233	۲/۵	۱	۱	۲	۶/۵	۰/۳۷۴	۱
C234	۱	۱	۰/۵	۱	۳/۵	۰/۲۰۱	۳

ادامه شکل ۲ - مجموعه ماتریس های تشکیل شده برای زیرمجموعه های A2, A1, A, B, C23, C22, C21, C2, C1, C

پس از مشخص شدن وزن نسبی و رتبه‌بندی معیارها و زیرمعیارها در گروه مربوط می‌توان با ضرب کردن این اوزان در وزن‌های نسبی معیارهای مربوط در سطوح بالاتر، وزن نسبی آنها را در سطح مربوط و متعاقباً رتبه آنها را در بین کلیه معیارهای سطح مورد نظر به‌دست آورد. برای مثال وزن نسبی زیر معیار در کلیه زیرمعیارهای سطح پنجم به شکل زیر به‌دست می‌آید:

$$WIC23 = WC23 \times WC2 \times WC = 0.54 \times 0.22 \times 0.5 = 0.059$$

$$WIC231 = WC231 \times WIC23 = 0.195 \times 0.059 = 0.0115$$

جدول ۵، وزن نسبی و رتبه معیارها و زیرمعیارها در گروه مربوط و وزن نسبی و رتبه آنها در سطحی را که موجودند، به‌طور کامل نمایش می‌دهد. بدیهی است موانعی که در سطوح بالاتر قرار دارند در هر مکانی از درخت هم که واقع شده باشند، از موانع جای‌گرفته در سطوح بعدی اولویت بالاتری دارند.

جدول ۵ - وزن نسبی و رتبه معیارها و زیرمعیارها در گروه مربوط و وزن نسبی و رتبه آنها در سطح مربوط

رتبه سطحی	وزن سطحی	رتبه در گروه	وزن نسبی	نام معیار	شماره سطح	رتبه سطحی	وزن سطحی	رتبه در گروه	وزن نسبی	نام معیار	شماره سطح	رتبه سطحی	وزن سطحی	رتبه در گروه	وزن نسبی
۱۴	۰/۰۱۲	۴	۰/۱۱	C11	۴	۲	۰/۳۶	۲	۰/۳۶	A	۲	۲	۰/۳۶	۲	۰/۳۶
۱۰	۰/۰۲۲	۳	۰/۲۱۱	C12	۴	۱	۰/۴۲	۱	۰/۴۲	B	۲	۱	۰/۴۲	۱	۰/۴۲
۷	۰/۰۳۵	۲	۰/۳۲۳	C13	۴	۳	۰/۲۲	۳	۰/۲۲	C	۲	۳	۰/۲۲	۳	۰/۲۲
۶	۰/۰۳۹	۱	۰/۳۵۶	C14	۴	۵	۰/۱۰۲	۵	۰/۱۰۲	A1	۳	۲	۰/۲۸۵	۲	۰/۲۸۵
۱۰	۰/۰۲۲	۳	۰/۲۱۱	C21	۴	۱	۰/۲۵۷	۱	۰/۲۵۷	A2	۳	۱	۰/۷۱۵	۱	۰/۷۱۵
۸	۰/۰۲۷	۲	۰/۲۴۹	C22	۴	۸	۰/۰۵۷	۸	۰/۰۵۷	B1	۳	۴	۰/۱۳۷	۴	۰/۱۳۷
۴	۰/۰۵۹	۱	۰/۵۴	C23	۴	۹	۰/۰۴۵	۹	۰/۰۴۵	B2	۳	۵	۰/۱۰۷	۵	۰/۱۰۷
۱۱	۰/۰۲۷	۵	۰/۱۱۸	C211	۵	۷	۰/۰۸۴	۷	۰/۰۸۴	B3	۳	۳	۰/۲۰۱	۳	۰/۲۰۱
۸	۰/۰۶۱	۲	۰/۲۶۶	C212	۵	۶	۰/۰۸۵	۶	۰/۰۸۵	B4	۳	۲	۰/۲۰۳	۲	۰/۲۰۳
۱۰	۰/۰۲۹	۴	۰/۱۲۹	C213	۵	۱۰	۰/۰۲۶	۱۰	۰/۰۲۶	B5	۳	۶	۰/۰۶۳	۶	۰/۰۶۳
۷	۰/۰۶۲	۱	۰/۲۶۹	C214	۵	۲	۰/۱۲۱	۲	۰/۱۲۱	B6	۳	۱	۰/۲۸۹	۱	۰/۲۸۹
۹	۰/۰۵۰	۳	۰/۲۱۸	C215	۵	۳/۵	۰/۱۱	۳/۵	۰/۱۱	C1	۳	۱/۵	۰/۵	۱/۵	۰/۵
۵	۰/۰۷۴	۲	۰/۲۷۵	C221	۵	۳/۵	۰/۱۱	۳/۵	۰/۱۱	C2	۴	۱/۵	۰/۵	۱/۵	۰/۵
۱۲	۰/۰۱۳	۱	۰/۴۶۶	C222	۵	۱۲	۰/۰۲۲	۱۲	۰/۰۲۲	A11	۴	۳	۰/۲۱۵	۳	۰/۲۱۵
۶	۰/۰۶۹	۳	۰/۲۵۹	C223	۵	۱۰	۰/۰۲۳	۱۰	۰/۰۲۳	A12	۴	۲	۰/۲۲۴	۲	۰/۲۲۴
۴	۰/۰۱۱	۴	۰/۱۹۵	C231	۵	۵	۰/۰۴	۵	۰/۰۴	A13	۴	۱	۰/۳۸۶	۱	۰/۳۸۶
۲	۰/۰۱۴	۲	۰/۲۳۰	C232	۵	۱۳	۰/۰۱۸	۱۳	۰/۰۱۸	A14	۴	۴	۰/۱۷۵	۴	۰/۱۷۵
۱	۰/۰۲۲	۱	۰/۳۷۴	C233	۵	۲	۰/۰۸۱	۲	۰/۰۸۱	A21	۴	۲	۰/۳۱۵	۲	۰/۳۱۵
۳	۰/۰۱۲	۳	۰/۲۰۱	C234	۵	۳	۰/۰۷۸	۳	۰/۰۷۸	A22	۴	۳	۰/۳۰۴	۳	۰/۳۰۴
-	-	-	-	-	-	۱	۰/۰۹۸	۱	۰/۰۹۸	A23	۴	۱	۰/۳۸۱	۱	۰/۳۸۱

بحث و نتیجه گیری

در این پژوهش موانع رشد اخلاق حرفه‌ای در رسانه‌های ورزشی طی مراحل شناسایی و در نهایت از طریق فرایند تحلیل سلسله مراتبی اولویت‌بندی شدند. با تحلیل‌های صورت‌گرفته مشخص شد که در سطح شاخص-های اصلی، «موانع سازمانی» با وزن نسبی و سطحی (۰/۴۲) در اولویت اول و «موانع مرتبط با نیروهای انسانی» و «موانع محیطی» به ترتیب در اولویت‌های بعدی قرار دارند. تحلیل‌های مربوط به اولویت‌بندی در مورد زیرمؤلفه‌های هر یک از این موانع هم انجام گرفت که در هر دسته از این موانع، مهم‌ترین آنها به شرح زیر است:

* در زمینه موانع سازمانی شناسایی شده «فقدان نظام جامع و اخلاقی نظارت بر عملکرد رسانه‌های ورزشی» با وزن ۰/۲۸۹، دارای اولویت نخست است. سبحانی (۱۳۷۵) نیز یکی از موانع شناسایی شده در رشد اخلاق در عرصه مطبوعات را نداشتن سیستم اجرایی کنترل‌کننده می‌داند (۹). بی‌شک در دایره عملکرد و وظایف مدیریت، ارزیابی به‌عنوان یکی از عملکردها و وظایف مهم مدیریت نوین حتی مدیریت کلاسیک مطرح بوده و هست و زمانی برنامه‌ریزی و طراحی‌های انجام گرفته در مورد سازمان مثمرتر خواهد بود که بر مبنای یک نظام ارزیابی سنجیده شود (۱۱).

* همچنین نتایج نشان می‌دهد که «فقدان منشور اخلاقی چندوجهی در سازمان» با وزن نسبی ۰/۲۰۳ در اولویت دوم از سلسله مراتب مربوط به موانع سازمانی قرار دارد. استیل در گزارش نتایج پژوهش خود به این نکته که منشور اخلاقی شانس افزایش رفتارهای اخلاقی روزنامه‌نگاران را افزایش می‌دهد، اشاره می‌کند. این منشور اخلاقی باید بر ارزش‌هایی چون استقلال، گفتن حقیقت، حساسیت و مسئولیت‌پذیری تأکید داشته باشد (۳۰).

هاردین (۲۰۰۵) نیز در پژوهش خود بیان می‌کند که سردبیران ورزشی با ایده پای‌بندی به معیارهای حرفه‌ای روزنامه‌نگاری توافق دارند اما پرسش در مورد برخی مسائل خاص آشکار کرد که بین حمایت آنها از این ایده و عمل آنها فاصله زیادی وجود دارد (۲۵). از این رو براساس این نتایج، وجود منشور اخلاقی واقع‌بینانه، تصویب قوانین مشخص و به تبع آن نظارت بر عملکرد را می‌توان به‌عنوان یکی از اساسی‌ترین گام‌های موجود در جهت رشد اخلاق حرفه‌ای در رسانه‌های ورزشی به‌شمار آورد.

* پس از فقدان منشور اخلاقی چندوجهی در سازمان، «موانع آموزشی سازمان» در رده سوم قرار دارند. همسو با این یافته، پلایسانس (۲۰۰۷) تفاوت معناداری در نحوه اولویت‌بندی ارزش‌های کلیدی روزنامه‌نگاری و مرتبط با رسانه مانند جوانمردی، استقلال، صداقت و اجتناب از صدمه زدن به دیگران را بعد از یک دوره آموزش اخلاق رسانه‌ای به روزنامه‌نگاران ورزشی گزارش کرده است (۲۸). بنابراین برگزاری کلاس‌های آموزشی اخلاق حرفه‌ای به صورت ضمن خدمت برای کادر موجود گامی مؤثر در جهت رشد اخلاق حرفه‌ای در رسانه‌های ورزشی است.

* در بعد موانع مرتبط با نیروهای انسانی، «موانع مرتبط با مدیران» با وزن نسبی ۰/۷۱۵ در اولویت اول و موانع مرتبط با کارکنان با وزن نسبی ۰/۲۸۵ در اولویت دوم قرار دارند. «موانع مرتبط با مدیران» در سطح چهارم درخت تصمیم‌گیری دارای سه زیرمعیار است. نتایج نشان می‌دهد که در بین این سه زیرمعیار، «فقدان تحصیلات و تخصص کافی در بین مدیران رسانه‌های ورزشی» با وزن ۰/۳۸۱ در اولویت اول قرار دارد. برخی پژوهشگران نیز در مقالات خود به این نکته که در مطبوعات ایران وجهه مدیریتی و دولتی مدیر مسئولان روزنامه‌ها بسیار پررنگ‌تر از وجهه مطبوعاتی آنهاست، اشاره دارند و معتقدند تجربیات روزنامه‌نگاری غیردولتی در ایران نشان داده است که سیاستمداران در برعهده گرفتن نقش مدیر مسئولی، بر روزنامه‌نگاران حرفه‌ای ترجیح داده می‌شوند (۱۷، ۴).

بدیعی دزفولی (۱۳۷۱) نیز «فقدان الگوی مشخص مدیریتی برای اداره مطبوعات و روزنامه‌های پرتیراژ» و «به کار نرفتن نیروهای متخصص روزنامه‌نگاری در جایگاه حرفه‌ای معین و مشخص در مطبوعات» را از مشکلات مهم مدیریتی روزنامه‌های ایران دانسته است (۳). در نتیجه، کنار گذاشتن دیدگاه‌های سنتی به منظور گزینش مدیران بخش‌های مختلف رسانه و سپردن امور مدیریت رسانه‌های ورزشی به افراد متخصص و تحصیلکرده را می‌توان از عوامل مهم در رشد اخلاق حرفه‌ای در رسانه‌های ورزشی دانست.

* همچنین «موانع مرتبط با کارکنان» در سطح چهارم درخت تصمیم‌گیری دارای چهار زیرمعیار است که در بین آنها فقدان تحصیلات و تخصص کافی در زمینه رسانه و ورزش در بین کارکنان رسانه‌های ورزشی با داشتن وزن نسبی ۰/۳۸۶ در اولویت نخست قرار دارد.

گریسن و سالن^۱ (۱۹۹۴) به این نکته اشاره دارند که روزنامه‌نگاران ورزشی که تحصیلاتی در این زمینه ندارند، به‌عنوان یک حرفه به آن نگاه نمی‌کنند و کمتر به اصول اخلاق حرفه‌ای پای‌بندند (۲۳). عدم تناسب بین رشته‌های تحصیلی و سمت‌های سازمانی یکی از مشکلات شایع آموزشی و تخصصی در سازمان‌های ایرانی است که رسانه‌های ورزشی نیز از این مسئله مستثنا نیستند. یکی از راه‌حل‌های موجود برای رفع این مشکل را می‌توان ایجاد رشته یا گرایشی مرتبط با مشاغل موجود در رسانه‌های ورزشی و گزینش کارکنان تخصصی رسانه از دانش‌آموختگان آن دانست که البته این موضوع نیازمند برنامه‌ریزی بلندمدت و همکاری چند سازمان مختلف با یکدیگر است.

* همچنین «نارضایتی شغلی کارکنان» با وزن نسبی ۰/۲۲۴ در اولویت دوم قرار گرفته است. گریسن و سالن (۱۹۹۴) نیز در پژوهش خود به این نکته اشاره دارند که خبرنگاران ورزشی نسبت به امنیت شغلی خود که بخش زیادی از رضایت شغلی را به‌همراه دارد، اظهار نگرانی کرده‌اند (۲۳).

* «موانع محیطی» در سطح سوم درخت تصمیم‌گیری دارای دو زیرمعیار است که شامل موانع محیط داخلی و موانع محیط خارجی می‌باشد. نتایج نشان می‌دهد که این دو زیرمعیار با به‌دست آوردن وزن نسبی یکسان (۰/۵) به یک اندازه اهمیت دارند. موانع مرتبط با محیط داخلی در سطح چهارم درخت تصمیم‌گیری دارای چهار زیرمعیار است. نتایج نشان می‌دهد که در بین این چهار زیرمعیار، وجود سرمایه‌های مالی سرگردان و هنگفت در ورزش، با وزن نسبی ۰/۳۵۶ در اولویت اول قرار گرفته است.

* «وجود سرمایه‌های مالی هنگفت» نه فقط در زمینه ورزش بلکه در دیگر زمینه‌ها نیز می‌تواند مشکل‌آفرین باشد. رستگار به این نکته اشاره دارد که روزنامه‌نگاران در ایران جایگاه مناسبی ندارند و گاهی مشکلات مالی به حدی است که برخی روزنامه‌نگاران در این رهگذر، رسالت خود را از دست می‌دهند و به‌راحتی قلمشان را می‌فروشند (۸).

* همچنین «وابستگی ورزش به دولت و عدم خصوصی‌سازی باشگاه‌های حرفه‌ای»، با وزن نسبی ۰/۳۲۳ و عدم حرفه‌ای‌گرایی جامعه ورزش حرفه‌ای در برخورد با رسانه‌ها با وزن نسبی ۰/۲۱۱ در اولویت‌های دوم و سوم قرار گرفته‌اند.

متأسفانه در کشورمان با وجود شعارهای فراوان مبنی بر حرفه‌ای شدن برخی رشته‌های ورزشی شاهد رفتارهای حرفه‌ای مربیان و ورزشکاران و... نیستیم. در بسیاری از موارد دیده می‌شود که مربیان بعد از به‌دست آوردن نتایج ضعیف در کنفرانس‌های خبری حاضر نمی‌شوند یا به‌جای پاسخ دادن به سؤالات خبرنگاران به آنها توهین می‌کنند. رستگار نیز به این نکته که در ایران گاهی خبرنگاران برای گرفتن یک خبر باید خواهش و تمنا کنند و خود را کوچک و حقیر کنند، اشاره دارد (۸).

موانع مرتبط با محیط خارجی در سطح چهارم درخت تصمیم‌گیری دارای سه زیرمعیار است. نتایج نشان می‌دهد که در بین این سه زیر معیار، موانع فرهنگی و اجتماعی جامعه با وزن نسبی ۰/۵۴ در اولویت اول قرار گرفته است. دو زیرمعیار «موانع حقوقی و قانونی در جامعه» و «موانع اقتصادی جامعه» نیز به ترتیب در اولویت‌های اول و دوم قرار می‌گیرند. اگرچه موانع محیطی یادشده در دسترس سازمان نیستند، اما سازمان‌ها قادرند تأثیر این عوامل را تعدیل کنند.

هریک از سه زیرمعیار مذکور در سطح پنجم درخت تصمیم‌گیری دارای زیرمعیارهای جزئی‌تری هستند. نتایج نشان می‌دهد که از بین چهار زیرمعیار جزئی‌تر مربوط به موانع فرهنگی و اجتماعی در جامعه، «جابه‌جا شدن و رنگ عوض کردن ارزش‌ها» با وزن نسبی ۰/۳۷۴ در اولویت اول قرار دارد. ارزش‌هایی که افراد به آنها اعتقاد دارند بر بسیاری از تصمیماتی که آنها می‌گیرند، تأثیر بسزایی دارد. گاه این ارزش‌ها به نادرست و با توجهات غیرمنطقی رنگ می‌بازند. برای مثال گرفتن رشوه که یک ضدارزش است، وقتی با تعبیری مثل دستخوش و شیرینی همراه شود، ضدارزش به حساب نمی‌آید. متأسفانه از این قبیل تحویل‌ها در ارزشگذاری بر بسیاری از مسائل اخلاقی دیده می‌شود و باید به نحوی شایسته و جدی با آن مقابله کرد.

* پانابادی (۱۳۷۶) در بخشی از پژوهش خود به بحث گرفتن «هدیه از سوی روزنامه‌نگاران» اشاره دارد و توضیح می‌دهد که طی سالیان دراز خبرنگاران و گزارشگران گرفتن هدیه‌های مختلف مانند بلیت‌های مجانی

برای سفرهای داخلی و خارجی، مسابقات ورزشی، تماشای فیلم‌های سینمایی یا تئاتر را یکی از امتیازات کارشان تلقی می‌کردند، اما پذیرفتن این هدایا موجب خدشه‌دار شدن اعتبار روزنامه‌نگاران می‌شود (۶).

بررسی نتایج نشان می‌دهد که از بین سه زیرمعیار جزئی‌تر مربوط به موانع حقوقی و قانونی جامعه، «عدم قاطعیت در برخورد با متخلفان به هنگام نقض قوانین اجتماعی» با وزن نسبی ۰/۴۶۶ در اولویت نخست قرار دارد. به‌طور کلی ضرورت تدوین و تصویب اصول و مقررات اخلاقی حرفه‌های مرتبط با رسانه، از اواخر قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم، ابتدا از سوی انجمن‌ها و اتحادیه‌های حرفه‌ای صاحبان مطبوعات و روزنامه‌نگاران کشورهای غربی و پس از آن در سطح جهانی از طرف سازمان‌های حرفه‌ای بین‌المللی و منطقه‌ای و همچنین «جامعه ملل» و «سازمان ملل متحد» مورد توجه قرار گرفت (۱۹). با بررسی متون موجود می‌توان ابزار داشت که در ایران هنوز هیچ‌گونه اقدام جدی و مؤثری برای تصویب و اجرای مقررات اخلاقی حرفه‌های مرتبط با رسانه به‌طور عام و مرتبط با رسانه‌های ورزشی به‌طور خاص انجام نگرفته است. بنابراین تدوین مقررات مرتبط با اخلاق رسانه‌ای از سوی سازمان‌های حرفه‌ای مرتبط مثل انجمن‌ها و تشکیلات مطبوعاتی و نیز دقت نظر بر اجرای مقررات مصوب و نیز برخورد قاطع با متخلفان می‌تواند گام مؤثری در جهت رشد اخلاق حرفه‌ای در رسانه‌های ورزشی باشد.

* نتایج نشان می‌دهد که از بین پنج زیرمعیار جزئی‌تر مربوط به زیرمعیار «موانع اقتصادی در جامعه»، «در اولویت قرار گرفتن مسائل اقتصادی نسبت به مسائل اخلاقی» با وزن نسبی ۰/۲۶۹ در اولویت قرار دارد. رسانه‌ها برای ادامه حیات خود نیاز به تأمین هزینه‌های مالی دارند. در بسیاری از موارد، مسائل اخلاقی قربانی توجه به مسائل اقتصادی می‌شود. «وجود فاصله طبقاتی به لحاظ اقتصادی بین ورزشکاران با دیگر اقشار جامعه» با وزن نسبی ۰/۲۶۶ در اولویت دوم قرار دارد.

در سال‌های اخیر با حرفه‌ای شدن برخی رشته‌های ورزشی شاهد دریافت دستمزدهای بسیار بالایی از سوی جامعه ورزشی در این رشته‌ها هستیم. اینکه آیا چنین پرداخت‌هایی در عمل کار صحیحی است یا نه در بحث فعلی ما نمی‌گنجد، ولی فاصله‌ای که بین دریافت‌های مالی حاضران در عرصه ورزش حرفه‌ای و حاضران در عرصه رسانه‌های ورزشی وجود دارد، بسیار قابل تأمل است. دستمزد کارکنان رسانه‌های مختلف در ایران نسبت به کشورهایی که رسانه‌های توسعه‌یافته دارند، بسیار ناچیز است. مشاغل رسانه‌ای، حرفه‌هایی هستند که مانند

قضاوت، در صورت تأمین نشدن حداقل‌های زندگی، راه‌های انحراف و سوء استفاده از آنها به راحتی باز می‌شود. بنابراین اخذ تدابیری که این فاصله طبقاتی به لحاظ مالی را کاهش دهد، می‌تواند در کاهش انحرافات اخلاقی از سوی اصحاب رسانه مفید واقع شود.

منابع و مآخذ

۱. آذر، عادل. (۱۳۸۸). "تصمیم‌گیری کاربردی (رویکرد)". انتشارات نگاه دانش، چاپ سوم. صص: ۴۵-۱۵.
۲. امینی، محمدرضا. موحد نسب، حامد. (۱۳۸۶). "نظرسنجی از اصحاب رسانه‌ها درباره مشکلات مؤسسات خبری و مطبوعات". مجله اطلاع‌رسانی و کتابداری، شماره ۷۱. صص: ۶۱-۵۰.
۳. بدیعی دزفولی، مینو. (۱۳۷۱). "بررسی مسائل مدیریتی و تخصصی و آموزشی در مطبوعات ایران". مجموعه مقالات نخستین سمینار بررسی مسائل مطبوعات ایران، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها. ص: ۸۳.
۴. بهرام پور، شعبانعلی. (۱۳۸۴). "مطبوعات در دوره اصلاحات، چالش‌ها و تحولات". تهران، مرکز مطالعات و توسعه رسانه‌ها. ص: ۹۲.
۵. تقوایی، مسعود. غفاری، سید رامین. (۱۳۸۵). "اولویت‌بندی بحران در سکونتگاه‌های روستایی با روش". مجله پژوهشی علوم انسانی دانشگاه اصفهان، جلد بیستم، شماره ۱، ص: ۵۸.
۶. پانابادی، اعظم. (۱۳۷۶). "اصول اخلاقی رسانه‌های خبری". فصلنامه پژوهش و سنجش، سال چهارم، شماره ۱۲. صص: ۹۶-۱۱۲.
۷. جعفری نژاد، ابوالفضل. (۱۳۸۵). "بررسی برخی از حیطة‌های اخلاق حرفه‌ای و رسانه". فصلنامه رسانه، شماره ۶۶. ص: ۷۷.

۸. رستگار، لیلا. (۱۳۷۵). "اخلاق حرفه‌ای و روزنامه‌نگاران ایرانی". فصلنامه رسانه، سال هفتم، شماره ۲۷. صص: ۱۹-۲.
۹. سبحانی، محمدتقی. (۱۳۷۵). "موانع حضور اخلاق در صحنه مطبوعات". مجموع مقالات، مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها. ص: ۷۳.
۱۰. سروستانی صدیق، رحمت اله. (۱۳۸۱). "تخلیه منفعل هیجان با تزریق فعال هیجان (پژوهشی در مورد درگیری‌های حواشی مسابقات فوتبال)". مجله نامه علوم اجتماعی، شماره ۱۹. صص: ۶۹-۹۲.
۱۱. سلطانی، ایرج. (۱۳۸۶). "مدیریت عملکرد بسترساز پرورش منابع انسانی". انتشارات ارکان. صص: ۲۵-۱۲.
۱۲. سلیمی، مهدی. سلطان حسینی، محمد. تقوایی، مسعود. (۱۳۹۰). "مکان‌گزینی اماکن ورزشی با استفاده از مدل‌های پیوسته و گسسته فضایی مبتنی بر ترکیب دو مدل AHP و TOPSIS". نشریه پژوهش در علوم ورزشی، در نوبت چاپ. صص: ۱۸۰-۱۵۷.
۱۳. سعدی، حشمت اله. کلانتری، خلیل. ایروانی، هوشنگ. (۱۳۸۷). "اولویت‌سنجی نظام برتر ترویج در حفاظت آب، خاک و پوشش گیاهی (بیابان زدایی): فرایند تحلیلی سلسله مراتبی (AHP)". علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران، جلد ۴، شماره ۱. صص: ۱۳-۱.
۱۴. قاسمی، حمید. (۱۳۸۷). "فعالیت‌های رسانه‌ای در ورزش". انتشارات بامداد کتاب. صص: ۳۵-۱۴.
۱۵. قاسمی، حمید. (۱۳۸۶). "نقش رسانه‌های گروهی در توسعه ورزش کشور". رساله دکتری دانشگاه آزاد واحد علوم و تحقیقات، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی. صص: ۴۷-۲۲، ۸۶.
۱۶. قدسی پور، سیدحسن. (۱۳۸۹). "فرایند تحلیل سلسله مراتبی". چاپ هشتم، تهران، دانشگاه صنعتی امیرکبیر، صص: ۸۳-۴۲.

۱۷. قندی، حسین. (۱۳۷۱). "استقلال حرفه‌ای و امنیت شغلی روزنامه‌نگاران و ضرورت وجود تشکیلات صنفی". مجموعه مقالات نخستین سمینار بررسی مسائل مطبوعات ایران، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها، ص: ۵۳.

۱۸. لیبی، محمدمهدی. (۱۳۸۷). "معیارهای اخلاق رسانه‌ای در رادیو". انتشارات طرح آینده، صص: ۳۳-۱۴.

۱۹. معتمدنژاد، کاظم. (۱۳۸۰). "ضرورت تهیه و تدوین نظام حقوقی حرفه‌ای روزنامه‌نگاری در ایران". فصلنامه رسانه، سال ۱۱، شماره ۴۳، صص: ۲۲-۱۲.

۲۰. وفایی، فرهاد. (۱۳۸۶). "طراحی یک مدل ریاضی برای اندازه‌گیری کارایی مدل‌های جبرانی به کمک روش تحلیل پوششی داده در سیستم امتیازدهی مدل تعالی". رساله دکتری، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس، صص: ۷۵-۴۳.

21. Airaksinen, Timo (1998). "Professional ethics, encyclopedia of applied ethics". Vol. 3, PP: 671-681.

22. Eric, W. Stein and Norita Ahmad (2009). "Using the analytical hierarchy process (AHP) to construct a measure of the magnitude of consequences component of moral intensity". Journal of business ethics, Vol. 89, No. 3, PP: 391-407.

23. Garrison, Bruce, Salwen, Michael B. (1994). "Sports journalists assess place in the profession". Newspaper research journal, athens: spring, Vol. 15. Issue 2, PP: 37.

24. Hardin, Marie, Zohng, Bu (2010). "Sports reporters' attitudes about ethics vary based on beat". Newspaper research journal, Vol. 31, No. 2.P:6.

25. Hardin, Marie (2005). "Survey finds boosterisms' freebies remain problem for newspaper sports departments". Newspaper research journal, 26 (1). PP: 66-72

26. Ludovic, V; Marie, F. and Bocquet, J (2011). **“Using a delphi process and the analytic hierarchy process (AHP) to evaluate the complexity of projects”**. *Expert systems with applications, Vol. 38. PP: 5388-5405.*

27. Oates, Thomas P. and John Pauly (2007). **“Sports journalism as moral and ethical discourse”**. *Journal of mass media ethics, Vol. 22, Issue 4, PP: 332-347.*

28. Plaisance, Patrick Lee (2007). **“An assessment of media ethics education: course content and the values and ethical ideologies of media ethics students”**. *Journalism and Mass communication educator, Columbia, Vol. 61, Issue 4.P: 378.*

29. Son Yu, Chian (2002). **“A Gp – AHP method for solving group decision – making fuzzy AHP problems”**. *Computer and operations research (29).P: 1970.*

30. Steele, Bob (2003). **“Inside the New York Times’ revised code”**. *Poynter. Org, January 16.PP:48-55.*

31. Sungick, Min. (2009). **“Analysis of Sport reporters’ perceptions of the effectiveness of sport public relations practitioners’ influence practices in south korea”**. *Ph.D university of Northern Colorado, AAt 3374861.PP:24-42.*